

U Tatarskoj (Mongoliji) mnogo se trudio da privede na kršćanstvo kanovu obitelj. Opisao je život i djelovanje redovnika u Perziji i Tatarskoj.²⁴

Fra Marin iz Kotora (blaženi mučenik) živio je u 13. st.; slovio je kao učen i radišan, kreposna i sveta života. Obavljao je apostolske misije s fra Ciprijanom iz Bara. Papa Nikola IV. šalje obojicu u Srbiju, gdje su nastojali oko jedinstva Crkava. Propovijedali su Evandjelje i ustajali protiv patarena. Po želji istoga pape fra Marin odlazi na Krim, gdje se nalazila velika Vikarija²⁵ koja se protezala po Krimu, južnoj Rusiji i Ukrajini. Tamo je oko 1300.²⁶ umro mučeničkom smrću na glasu svetosti. Spomen mu je 7. prosinca. U Kotoru je bio čašćen tokom više stoljeća. Spominju ga franjevački analisti, koji slave njegov život i mučeničku smrt.²⁷

Fra Marin iz Kotora (mlađi) — također mučenik — živi i djeluje u 15. st. Bio je na glasu zbog svoje pobožnosti i učenosti. Rodom je iz Kotora gdje je stupio u samostan kao i njegov imenjaka prije 150 godina. Siksto IV. ga šalje k perzijskom šahu Ussau-Assanu zbog raznih crkvenih pitanja, ali je glavni cilj bio da ovog perzijskog vladara upozori na tursku opasnost i skloni na zajedničku akciju s kršćanima koji su željeli zaustaviti prodor Turaka u srednju Evropu. U to je vrijeme bio za Evropu strah i trepet sultan Mehmed II. Fra Marin je na putu upao u tursku zasjedu i usmrćen je 1472. i njemu se iskazivao kult blaženika u Kotoru.²⁸

POVIJEST HRVATSKE CRKVE

Josip Soldo, Pregled povijesti hrvatske Crkve — Podsjetnik, izdala Kršćanska sadašnjost i Nadušobrižnički ured Frankfurt, Zagreb — Frankfurt 1976.

Slavko Kovačić

U samom naslovu knjige istaknuto je, da se radi o kratkom i svojevrsnom pregledu povijesti hrvatske Crkve (»Pregled«, »Podsjetnik«). Tu svojevrsnost napose naglašava bilješka pri dnu 2. stranice, koja glasi: »Ova se knjiga izdaje 'ad experimentum'«. Sve to pobliže tumači kratki uvod, iz kojega doznajemo, da je to autorov sažetak iz opsežnije »Povijesti hrvatske Crkve«, kao i to, da mu je svrha poslužiti »natjecateljima vjeronaučne olimpijade povodom naše Svete godine 1976. o 1000-obljetnici prvog Marijinog svetišta u Hrvatskoj — Gospe od Otoka u Solinu kraljice Jelene«. Tu se još napominje, kako će ovo izdanje »ujedno biti prilika da se ovi tekstovi pedagoški i stručno provjere, pretresu i nadopune, radi eventualnog novog popravljenog i proširenog izdanja«.

Sve to, očito, po sebi ne bi tražilo ovako lijepo, upravo bogato i skupo izdanje. Za ovu svrhu radije bi se očekivao nešto opširniji tekst umnožen ciklostilom. Bio bi možda još prikladniji za spremanje sudionika vjeronaučne olimpijade, a svakako prikladniji za stručnu provjeru, jer onaj tko ima kakvih primjedbi i nadopuna po ciklostilskim listovima ne bi se ustručavao crtati i dodavati, a svakomu je neugodno šarati po ovako skupoj i zbilja lijepoj knjizi.

Izdavači su se ipak odlučili na sasvim kratak tekst, pravi tisak i mnoštvo odličnih fotosa. Ne sumnjamo da su pri tom imali važnih razloga. Možda nećemo pogriješiti ako reknemo, da su među tim razlozima i oni ekonomske naravi. Izdavače iskustvo poučava, da se lakše prodaju i bolje isplate luk-

²⁴ P. D. Fabianich, *Memorie storiche-letterarie di alcuni conventi della Dalmazia*, str. 70—72; Giulubich, *Dizionario biografico*, Vienna, 1858, str. 175; Ivan Ostojčić, *Benediktinci u Hrvatskoj*, Split, sv. I, str. 167. Neki pak drže da je bio iz Italije.

²⁵ Vikarija u franjevačkom redu označuje još neformiranu provinciju.

²⁶ Pisci stavljaju njegovu smrt sad u g. 1288, sad oko 1300.

²⁷ I Bescihin, *Martyrologium Franciscanum*, 7. prosinca.

²⁸ Don St. Vukašimović, *Život bl. Gracije, Kotor, 1839*, str. 62.

suzna i skupa izdanja, nego neugledna i jeftina, koja bi privukla pažnju samo rijetkih stručnjaka i manjeg broja onih kojima je ta knjiga potrebna. U našem slučaju ovaj skupi pothvat izdavača opravdava više predmet i prigoda spomenute 1000-obljetnice, nego sama ekonomska računica, jer nije svejedno u kakvom se ruhu sada pojavljuje više-manje kratka ili opsežna povijest naše u hrvatskom narodu 1300 godina ukorijenjene Crkve. Ne smijemo zaboraviti, da živimo u vremenu kulturne razmaženosti, kad se riječ sve više povlači pred slikom. Uostalom, slika je uvijek i u svim razdobljima povijesti (uključno i prapovijesti) ljudima tako mnogo i rječito govorila. Ako se netko od nas bude ljutio, što će do koju godinu — nadamo se — kad se pojavi novo prošireno i eventualno popravljeno izdanje ove knjige, biti opet izazvan, da za nju potroši veću svoticu novca, mislimo da u tom neće, barem ne sasvim, imati pravo. Knjige o povijesti hrvatske Crkve kao cjelne nisu se često pojavljivale u njezinoj dugoj prošlosti, pa nitko ne može reći da smo na to baš previše potrošili.

S obzirom na sadržaj knjige, i ne ulazeći u ovom kratkom prikazu u ocjenu pojedinosti, spomenimo samo da je autor na lijep i privlačan način, makar i u najkraćem obliku, obuhvatio sva najvažnija pitanja, pa njegov *Pregled* smatramo uspjelim.

NOVE KNJIGE

Dr. o. Jeronim Šetka: HRVATSKA KRŠĆANSKA TERMINOLOGIJA, II. izd., Split, 1976. Vrlo korisna i ukusno opremljena, mala kršćanska enciklopedija. Cijena 30 din. Narudžbe prima: Uprava »Marije«, Trg Gaje Bulata 3, 58000 Split.

Celestin Tomić: GOSPINA KRUNICA. Biblijsko-teološka razmišljanja, Zagreb, 1976. Cijena 40 din. Narudžbe: Provincijalat franjevac konventualaca, Miškinina 31, 41000 Zagreb. (Od istog se autora na istoj adresi mogu nabaviti još: PSALMI i MARIJINA PORUKA).

Ivo Sivrić: BISHOP J. G. STROSSMAYER — New light on Vatican I, ZIRAL, Rome-Franciscan Herald Press, Chicago, 1975.

Dr. Maksó Pelozo: RAZVOJ CRKVENOPOKRAJINSKE PRIPADNOSTI SENJSKE I KRBAVSKO-MODRUŠKE BISKUPIJE. Pravno-povijesna studija, ispravci i dopune IV. sveska Daniela Farlatija *Illyricum sacrum*, Rijeka, 1975. Narudžbe: Nadbiskupski ordinarijat, Vajnerova 2, 51000 Rijeka.

RADOSNA BRAČNA PLODNOST (Priredili profesori Obiteljskog instituta), Zagreb, 1976. Cijena 10 din. Narudžbe: Obiteljsko savjetovalište, Palmotičeva 31, Zagreb.

Josip Sukner: VELIKI ZNAK 2, Zagreb, 1975. Cijena 50 din. Narudžbe: J. Sukner, Pribić Crkveni 27, 47230 Krašić (ili: Miro Glavurtić, Jurija Gagarina 257/IX, 11070 Novi Beograd).

Ovidije Splićanin: KRONOLOGIJA (pjesme), Beograd, 1976.

P. Grgec — J. Marinov: LEGENDE O KRALJICI JELENI, HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1976. Narudžbe: HKD sv. Ćirila i Metoda, Trg kralja Tomislava 21, Zagreb.

SRCE ISUSOVO I SUVREMENI APOSTOLAT (preveo F. Mašić), Zagreb, 1976. Narudžbe: F. Mašić, Palmotičeva 33, Zagreb.

Josip Soldo: PREGLED POVIJESTI HRVATSKE CRKVE — Podsjetnik, Kršćanska sadašnjost i Nadušobrižnički ured Frankfurt, Zagreb-Frankfurt, 1976. Narudžbe: KS, Marulićev trg 14, Zagreb.

Bernardin Škunca-Andrija Bilokapić: SLAVITI RIJEČ — Novi oblici zajedničkih slavlja, Služba Božja, Makarska, 1976. Narudžbe: Služba Božja, Put žrtava fašizma 1, 58300 Makarska.

SAKRAMENAT POKORE — Uskrsna poruka biskupa metropolije splitske u Hrvatskoj marijanskoj godini, Split, 1976.